

φόβο: έναν παλιό φόνο, που έρχεται να πληρωθεί από άλλα πατριωτάκια: ο χαφιές Θύμιος με τη λεκιασμένη εθνικοφοροσύνη, ο Δήμος και ο Σταύρος, άγγελοι θανάτου ενός αριστερού Θεού που τιμωρεί, τυφλός αυτός, τους άλλους τυφλούς. Ένας καινούργιος φόνος – μοιραίος κι απροσδόκητος – έρχεται να βεβαιώσει την κυριαρχία του αίματος σε μια ράτσα που μπερδεύει ολοένα τη συμφορά με το πανηγύρι και κάνει τον πόνο παξιμάδι.

Με ύφος και ήθος τραγικού μεγέθους, το συγγραφικό διαμάντι της Λούλας Αναγνωστάκη έπρεπε να προστατευτεί από σκηνικές εκτροπές ηθογραφικού τύπου. Η εικονογράφηση, το φολκλόρ, η γραφικότητα που συνοδεύουν συνήθως τέτοιες θεματογραφίες, πετάχτηκαν από την πρώτη στιγμή στα σκουπίδια της πρόβας. Η υποκριτική των ηθοποιών εστίασε την προσπάθειά της στη βασική αρχή: δεν παίζω το θέμα, είμαι το θέμα.

Η σκηνοθεσία δεν κατασκεύασε μια παράσταση. Η μορφή, το αισθητικό αποτέλεσμα είναι παράγωγο της φύσης των ηρώων. Έτσι αντιμετωπίσαμε το έργο: σεβόμενοι την αυτονομία των ρόλων, παρατηρώντας με προσοχή την εξέλιξη της δικής τους συμπεριφοράς. Αγωνία μας δεν υπήρξε η προβολή ενός αισθητικού εγωισμού πάνω στο έργο, αλλά η εξερεύνηση τρόπων να το αφηγηθούμε, να ξοδευτούμε υπέρ του κειμένου, μεταγγίζοντας την ενέργεια, την πνευματική και βιολογική μας δύναμη σ' αυτό. Αυτή είναι η μαρτυρική μα και δυναμική δουλειά του ηθοποιού και γι' αυτήν θα χειροκροτηθεί στο τέλος της βραδιάς από το σύνενοχο κοινό.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΧΑΤΖΑΚΗΣ

Σημ.: Αποτελεί τιμή για μένα η συμμετοχή μου με την παράσταση της *Νίκης* στον εορτασμό των εικοσιπέντε χρόνων της Πειραματικής Σκηνης της «Τέχνης». Της εύχομαι από καρδιάς χρόνια πολλά, με δημιουργικές παραστάσεις και πνευματικά κατορθώματα, που έχει ανάγκη ο τόπος και η πόλη.

Η Πειραματική Σκηνή συμμετέχει στην

CONVENTION THEATRALE EUROPEENNE
EUROPAEISK TEATER CONVENTION
CONVENCIÓN TEATRAL EUROPEA
CONVENZIONE TEATRALE EUROPEA
CONVENÇÃO TEATRAL EUROPEIA
EUROPESE THEATER CONVENTIE

EUROPEAN THEATRE CONVENTION
EUROPAISCHE THEATER KONVENTION
EUROOPPALAINEN TEATTERUNIONI
EUROPEISK TEATER UNIONI
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ
EVROPSKA GLEDALISKA KONVENCIJA

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

ΘΙΑΣΟΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ «ΤΕΧΝΗΣ»

Η Πειραματική Σκηνή ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1979, από τον θεατρολόγο Νικηφόρο Παπανδρέου, στο πλαίσιο της Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Εταιρείας «Τέχνη». Από το 1986 στεγάζεται στο θέατρο «Αμαλία».

Εκτός από τη Θεσσαλονίκη, έχει δώσει παραστάσεις σε πολλές πόλεις και χωριά της Μακεδονίας και της Θράκης, στην Κρήτη, τη Ρόδο, τη Μυτιλήνη, τον Βόλο, το Ναύπλιο, την Καλαμάτα, την Πάτρα καθώς και την Αθήνα. Έχει επίσης εμφανιστεί σε ξένα φεστιβάλ, στην Αυστραλία, την Αγγλία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Αίγυπτο, τη Σουηδία, τη Νορβηγία, τη Σλοβενία και την Ουγγαρία.

Έχει ανεβάσει ως τώρα ογδόντα έργα ελλήνων και ξένων συγγραφέων, κλασικών και σύγχρονων ανάμεσα στους οποίους: Ευριπίδης, Αριστοφάνης, Σαίξπηρ, Γκολντόνι, Τσέχοφ, Ίψεν, Λόρκα, Μπρεχτ, Μπέκετ, Μισίμα, Ντύλαν Τόμας, Πίντερ, Ιονέσκο, Μπέρνγκμαν, Ρομέρ, Γουέστενμπεϊκερ, Κατρίν Αν, Ρεζά, Κήτλν, Μέρφου, Φριέλ, Ταμπούρι, Τουρίνι, Μπέρνχαρντ, Φρέιν, Μακφέρσον, Καπετανάκης, Ξερόπουλος, Αναγνωστάκη, Καμπανέλλης, Λυμπεράκη, Ποντίκας, Δήμου, Μιχαηλίδου, Κεχαΐδης, Χαβιαρά. Τα τελευταία χρόνια έχει καθιερώσει το σύστημα του εναλλασσόμενου δραματολογίου.

Παράλληλα εκδίδει το περιοδικό *Θεατρικά Τετράδια*, του οποίου έχουν κυκλοφορήσει ως τώρα σαραντατρία τεύχη.

Ο θίασος αναπτύσσει σχέσεις συνεργασίας με τον κόσμο της εκπαίδευσης, οργανώνοντας ειδικές παραστάσεις για σχολεία, σεμινάρια θεατρικής επιμόρφωσης για δασκάλους και καθηγητές, ανοιχτές πρόβες για φοιτητές κ.ά. Έχει επανειλημμένως λάβει μέρος στις διοργανώσεις του Δήμου Θεσσαλονίκης: Γιορτές Ανοιχτού Θεάτρου και «Δημήτρια».

Από το 1994, οργανώνει κάθε χρόνο το διεθνές φεστιβάλ «Θεατρική Άνοιξη».

Από το 1996 είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Θεατρικής Σύμβασης, μιας οργάνωσης κρατικών, δημοτικών και επιχορηγούμενων θεάτρων από είκοσι χώρες της Ευρώπης.

Η Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» επιχορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού βάσει διετούς προγραμματισμού.

Διεύθυνση:

Θέατρο «Αμαλία»

Αμαλίας 71, 546 40 Θεσσαλονίκη.

Τηλ. 2310.821.483, fax 2310.860.708.

e-mail: pirskini@otenet.gr

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ «ΤΕΧΝΗΣ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

25 ΧΡΟΝΙΑ

ΛΟΥΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ
Η ΝΙΚΗ

ΠΡΩΤΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ:
5-6-7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2004
ΘΕΑΤΡΟ «ΑΜΑΛΙΑ»

ΔΗΜΗΤΡΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η νίκη

Σκηνοθεσία: Σωτήρης Χατζάκης
Σκηηνικά-κοστούμια: Έρση Δρίνη
Φωτισμοί: Χρήστος Γιαλαβούζης
Μουσική επιμέλεια: Σωτήρης Χατζάκης

Δ ι α ν ο μ ή

Νίκος: Δημήτρης Σακατζής
Βάσω: Έφη Σταμούλη
Γριά: Μένη Κυριακόγλου
Μικρή: Νανά Παπαγαβριήλ
Δήμος: Δημήτρης Ναζίδης
Μικρός: Κωνσταντίνος Μαυρόπουλος
Σταύρος: Θανάσης Ζέρβας
Θύμιος: Νίκος Λύτρας

Τεχνική οργάνωση παραγωγής και χειρισμός ήχου: Βασίλης Τσαφέρης. Χειρισμός φωτισμών: Χρήστος Πραντοΐδης. Τεχνική υποστήριξη: Στέφανος Σαμαρτζίδης.

Με το ανέβασμα της *Νίκης*, η Πειραματική Σκηνή, που είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Θεατρικής Σύμβασης (European Theatre Convention), συμμετέχει στον κύκλο παραστάσεων με θέμα τον ξεριζωμό και την προσφυγιά, που παρουσιάζουν μέσα στο 2004 τα τριάντα πέντε θέατρα-μέλη της Σύμβασης, σε συνεργασία με το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Πολιτισμός 2000».

Το έργο πρωτοπαίχτηκε στην Αθήνα, στις 25 Ιανουαρίου 1978 από το Θέατρο Τέχνης σε σκηνοθεσία Κάρολου Κουν, σκηηνικά-κοστούμια Ιωάννας Παπαντωνίου, μουσική επιμέλεια Ρηνιώς Παπανικόλα, επιμέλεια φωτισμών Μίμη Κουγιουμτζή. Έπαιξαν οι ηθοποιοί: Μίμης Κουγιουμτζής (Νίκος), Ρένη Πιττακή (Βάσω), Ηρώ Κυριακάκη (Γριά), Αγγελική Χαράλαμποπούλου (Μικρή), Λεάνδρος Παναγιωτίδης (Δήμος), Νίκος Μπουγιουκλάκης (Μικρός), Κώστας Τσαπέκος (Σταύρος), Γιάννης Ρήγας (Θύμιος). Η παράσταση αυτή παρουσιάστηκε και στη Θεσσαλονίκη το φθινόπωρο του ίδιου χρόνου.

Με την παράσταση της *Νίκης* «επιστρέφει» στη γενέθλια πόλη της η Λούλα Αναγνωστάκη, έπειτα από πολλά χρόνια απουσίας. Πράγματι, η τελευταία φορά που ανεβάστηκε στη Θεσσαλονίκη έργο της ήταν το 1980, όταν η Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» παρουσίασε, στον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, την τριλογία της *Πόλης*, στις 19 Μαρτίου 1980, στο θέατρο «Αδωνις», σε σκηνοθεσία Νίκου Χουρμουζιάδη. Έλαβαν μέρος οι ηθοποιοί: *Η διανκτέρευση*: Γιάννα Τσόζου (Γριά), Λένα Κουρσούδη (Σοφία), Νίκος Σεργιανόπουλος (Μίμης). *Η πόλη*: Κωστής Σφυρικήδης (Κίμων), Έφη Σταμούλη (Ελισάβετ), Νίκος Σεργιανόπουλος (Φωτογράφος). *Η παρέλαση*: Καροφυλλιά Καραμπέτη (Ζωή), Χρήστος Αρνομάλλης (Άρης).

Λούλα Αναγνωστάκη

Η Λούλα Αναγνωστάκη γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και σπούδασε Νομικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Πρωτοεμφανίζεται στο θέατρο το 1965 με την τριλογία της *Πόλης* (*Η διανκτέρευση*, *Η πόλη*, *Η παρέλαση*), που παρουσίασε στο Θέατρο Τέχνης ο Κάρολος Κουν. Η κριτική υποδέχτηκε θερμά την πρώτη αυτή συγγραφική εμφάνιση, αναγνωρίζοντας στο πρόσωπό της μια ολοκληρωμένη δραματουργό.

Μετά την *Πόλη* θα ανέβει το 1967 στο Εθνικό Θέατρο το πρώτο τρίπρακτο έργο της, *Η συνναστροφή*, σε σκηνοθεσία Λεωνίδα Τριβιζιά. Ακολουθεί μια στενή συνεργασία με το Θέατρο Τέχνης στα έργα: *Αντόνιο ή Το μήνυμα* (1972), *Η νίκη* (1978), *Η κασέτα* (1982), *Ο ήχος του όπλου* (1987), όλα σε σκηνοθεσία Κάρολου Κουν. Το 1992 ο θίασος Τζένης Καρέζη-Κώστα Καζάκου παρουσιάζει το έργο *Διαμάντια και μπλουζ*, σε σκηνοθεσία Βασίλη Παπαβασιλείου. Ακολουθεί, το 1997, το *Ταξίδι μακριά* στο Θέατρο Τέχνης, σε σκηνοθεσία Μίμη Κουγιουμτζή, και ένα χρόνο αργότερα, στο Εθνικό Θέατρο, ο θεατρικός μονόλογος *Ο ουρανός κατακόκκινος*, με τη Βέρα Ζαβιτσιάνου, σε σκηνοθεσία Βίκτορα Αρδίττη. Το τελευταίο της έργο, *Σ' εσάς που με ακούτε*, ανέβηκε τον Φεβρουάριο του 2003 από τη Νέα Σκηνή, σε σκηνοθεσία Λευτέρη Βογιατζή.

Έργα της έχουν μεταφραστεί στα γαλλικά, ιταλικά, πολωνικά, γερμανικά και αγγλικά. Οι γνωστότερες παρουσιάσεις τους εκτός συνόρων είναι στην Ιταλία (*Η πόλη*, Teatro dei Verdi στην Πάντοβα), στη Γαλλία (*Η παρέλαση*, σε σκηνοθεσία Antoine Vitez) και στην Αγγλία (*Η πόλη* από το BBC-Radio, σε σκηνοθεσία Martin Esslin).

Στα σαράντα αυτά χρόνια αδιάλειπτης παρουσίας στο ελληνικό θέατρο, η Αναγνωστάκη καταγράφει με τον ιδιαίτερο δικό της τρόπο όλες τις κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις που συντελέστηκαν στον ελληνικό χώρο, από τον πόλεμο μέχρι σήμερα.

Ο καθολικού ενδιαφέροντος υπαρξιακός προβληματισμός που χαρακτηρίζει το έργο της, σε συνδυασμό με το ιδιαίτερα προσωπικό ύφος της γραφής της, που ισορροπεί κάπου ανάμεσα στο ρεαλισμό και την ποίηση, την τοποθετούν σε ξεχωριστή θέση ανάμεσα στους Έλληνες δραματουργούς.

Το ανθρώπινο βίωμα

Η *Νίκη* είναι το χρονικό μιας οικογένειας που ξεκίνησε από τα βόρεια της Μακεδονίας, πέρασε από κάποια συνοικία του Πειραιά για να τελειώσει στη Γερμανία.

Το θέμα δεν είναι το μεταναστευτικό, η Γερμανία είναι εδώ ο χώρος και το τέμα μιας σπαραγμένης διαδρομής. Οι Έλληνες αυτοί δεν πρέπει να ιδωθούν απλά σαν μετανάστες και σαν θύματα της ελλαδικής πραγματικότητας. Μεταφέρουν όλη τη μακρόσυρη και τυφλή αγωνία της πρωτόγονης ελληνικής οικογένειας, που αναδιπλώνεται μέσα από πράξεις φόνου, προδοσίας αλλά και αλληλοπροστασίας, μέσα από διαιωνιζόμενα βιώματα μιας διαιωνιζόμενης κοινωνικής αθλιότητας.

Εδώ πρέπει να σταματήσω: φοβάμαι πως κάθε ανάλυση που θα επιχειρούσα θα παραμόρφωνε το έργο μου. Το σημείωμα-πρόλογος που πρέπει να γράφει ο συγγραφέας είναι, κατά τη γνώμη μου, ένας περιττός, επικίνδυνος, ίσως, μονόλογος, αφού προι-δεάζει το θεατή και αμελεί τις αντιδράσεις του, που μόνο το ίδιο το έργο θα προκαλέσει.

Θα περιοριστώ μόνο σε μια διευκρίνιση: δεν ανήκω στους δημιουργούς που ακολουθώντας μια διαλεκτική διαδικασία συνθέτουν ένα έργο με ανάγλυφα αίτια και αιτιατά. Εγώ βλέπω μόνο το αποτέλεσμα, αυτό που τελικά συνιστά ένα ανθρώπινο βίωμα. Έτσι, ομολογώ πως αγαπώ αυτά τα πρόσωπα και μ' ενδιαφέρει να τα αγαπήσει και ο θεατής: το «φονιά» Θανάση, το «χαφιέ» Θύμιο, τον ανυπεράσπιστο Νίκο με το θολό όραμα της «νίκης», τη μάνα, αυτή την αρρωστημένη καρδιά της οικογένειας, τη Βάσω, που με απελπισία αγωνίζεται να δικαιώσει και να κλείσει μέσα της την «ιστορία» αυτών των ανθρώπων. Και βέβαια τις μακρινές μορφές του Δήμου, του Σταύρου και του Βλάση, που μάχονται για μια το ίδιο μακρινή κι ακατανόητη για τα υπόλοιπα πρόσωπα του έργου δικαιοσύνη.

ΛΟΥΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ

Σημείωμα στο πρόγραμμα της παράστασης της *Νίκης*,

Θέατρο Τέχνης, 1978.

Σημείωμα του σκηνοθέτη

Στη σκηνή, ένα πατάρι, μοναχικό, χωρίς σπετσάτα, χωρίς εισόδους και εξόδους, σαν ένα κομμάτι γης που ταξιδεύει πάνω σε αυτήν κιβώτια και βαλίτσες και κάποια οικειά στοιχεία, μάταια, μια φάλτσα απόπειρα εγκατάστασης.

Εδώ μεσ' την κοιλιά της ξενιτιάς, με την ερημία να λυσομανάει γύρω τους, μα κυρίως μέσα τους, ζουν τα ελληνάκια: η Βάσω, η γριά χωρίς όνομα, το κορίτσι χωρίς όνομα, ο μετέωρος Νίκος... Από τη Φλώρινα στον Πειραιά και από κει στη Γερμανία, έχουν ακολουθήσει τον Εθνικό μονόδρομο, με κείνη την περήφανη μελαγχολία επετειακής παρέλασης σε δρόμο ολισθηρό, κατάλληλο για να ντελαπάρουν οι υπάρξεις.

Στα μπαγκάζια –ή στα σωθικά τους– κρύβουν απλήρωτο